

Doelspecificaties Waddenfonds 2021–2026

Het Waddenfonds richt zich op acht thema's (aandachtsgebieden) in het Waddengebied. Een project moet passen bij één of meerdere thema's. Daarnaast is er nog een apart thema (Budget Lokale Innovaties) voor kleinschalige projecten, die de leefbaarheid versterken.

Onze thema's

- Natuur
- Werelderfgoed, Cultuurhistorie en Landschap
- Water, bodem, licht en geluid
- Duurzame recreatie en duurzaam toerisme
- Duurzame energie
- Duurzame Waddenhavens
- Duurzame landbouw
- Duurzame visserij
- Budget Lokale Innovaties

Hoofddoelen Doelenspecificatie Waddenfonds 2021-2026 Waddenfonds

A. Het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied

Thema: Natuur

Themalijn: Meer ruimte voor natuurlijke processen en versterken van de Waddenzee en de randen van het wad

Gespecificeerde doelen

- Versterken van de ecologische functies van de Waddenzee als de kinder- en kraamkamer, voedselbron, rustgebied, broed- en leefgebied functies en als schakel in de trekroutes van vogels en vissen;
- Versterken habitatdiversiteit: streven naar een kwalitatief goede mix van habitattypes van voldoende omvang en dichtheid en niet te ver van elkaar verwijderd;
- Versterken van de Waddenzee door realiseren van meer wadachtige milieus en brakwatergebieden binnendijs en door het versterken van de relaties met de Noordzeekustzone, het Deense en het Duitse Wad;
- Meer geleidelijke zoet-zout overgangen;
- Behoud en versterking van de natuurlijke sedimentatieprocessen en stromingspatronen;
- Verbetering natuur Eems-Dollard door meer ruimte te bieden voor natuurlijke processen, meer kwelders, zoet-zout overgangen, meer zwevende - en bodemalgen en gezonde leefgebieden voor vogels en vissen. Gestreefd wordt naar een natuurlijk troebele Dollard en daartoe dient vanaf 1-1-2023 jaarlijks minimaal een miljoen ton slib verwijderd te worden;
- Meer dynamiek in de kustverdediging van de Waddeneilanden en het kustgebied.



Themalijn: Versterken en verbeteren onderwater natuur

Gespecificeerde doelen

- Een evenwichtiger voedselweb waarin alle potentiële trofische niveaus vertegenwoordigd zijn;
- Randvoorwaarden creëren of versterken voor de ontwikkeling van onderwaternatuur (plankton, algen, zeegras, mossel- en oesterbanken, schaaldieren e.d.);
- Vergroten areaal gesloten gebied (bij voorkeur op kombergingsniveau) en het stimuleren van natuur- en rustherstel daarbinnen);
- Verduurzaming mosselzaad invanginstallaties gericht op het versterken van de natuurwaarden onderwater;
- Afname van menselijke invloed op wadplaten en creëren condities voor meegroeien met gecombineerde effect van zeespiegelstijging en bodemdaling;

Themalijn: Versterken swimway voor vissen en flyway voor vogels

Gespecificeerde doelen

- Betere functievervulling van de Waddenzee als hotspot in de swim- en /of flyway (uitvoering geven aan aanbevelingen van de projecten RBVV2, Waddenmozaïek en Swimway);
- Versterken habitatdiversiteit;
- Vergroten rust en voedselaanbod;
- Versterken populaties c.q. lokale dichtheden aan trekvis in het Waddengebied;
- Meer doortrek- en paaigebieden in het achterland voor vis alleen als onderdeel van dijkversterkingsprojecten;
- Aanleg of verbetering van (binnendijkse en buitendijkse) predatiebestendige vogelbroedgebieden en hoogwatervluchtplaatsen in de Waddenzee voor wadvogels;
- Kennisontwikkeling en monitoring ecologische schakelfunctie Waddenzee.

Themalijn: Vergroten biodiversiteit kunstgebied en op de Waddeneilanden

Gespecificeerde doelen

- Vergroten van de biodiversiteit op de eilanden en in het kustgebied die passen bij kenmerkende landschapstypen van het Waddengebied.

Thema: Werelderfgoed, Cultuurhistorie en Landschapontwikkeling

Gespecificeerde doelen

- Behouden en versterken van voor het Waddengebied typische cultuurhistorische- en landschappelijke elementen;
- Toevoegen van toekomstbestendige functies aan cultuurhistorisch erfgoed van het Waddengebied
- Behouden en versterken van kernwaarden Waddengebied.



B. Het verminderen en wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee

Thema: Water, Bodem, Licht en Geluid

Gespecificeerde doelen

- Verbeteren waterkwaliteit door reductie en voorkomen van verontreinigingen in de Waddenzee;
- Minder en anders baggeren (met inzet van nieuwe technieken);
- Meer licht en zuurstof in waterkolom en op bodem (door verminderen en/of voorkomen negatieve effecten baggeren en andere vormen van bodemverstoring);
- Voorkomen en vermindering negatieve effecten zandsuppleties;
- Ontwikkelen en toepassen van nieuwe nuttige toepassingen van slib en bagger;
- Verminderen verstoring licht, geluid en rust van diverse bronnen in het Waddengebied;
- Slim benutten en het vasthouden van zoet water.

C. Een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied, dan wel gericht zijn op een substantiële transitie naar een duurzame energiehouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden

Thema: Duurzame recreatie en duurzaam toerisme

Gespecificeerde doelen

- Versterken toeristisch aanbod in de vorm van meer belevingsmogelijkheden, attracties en arrangementen gebaseerd op de kernwaarden en passend binnen de verhaallijnen van Programma VisitWadden;
- Verduurzamen recreatief-toeristisch aanbod;
- Verduurzamen van het toeristisch vervoer;
- Versterken gastheerschap en bewustwording Werelderfgoed Waddenzee.

Thema: Duurzame Energie

Gespecificeerde doelen

- Bevorderen van de energie- en warmtevoorziening met hernieuwbare bronnen door stimuleren van innovaties om energie op te slaan, warmtenetten of collectieve warmtepompen te ontwikkelen en bevorderen van innovaties met betrekking tot groen gas, smart grids e.d. die nog niet marktrijp zijn (TRL-fases 5-8);
- Bevorderen van technieken die de productie, opschaling en benutting van groene waterstof voor vergroening van de mobiliteit vanuit de havens en de industrie mogelijk maken;
- Optimaal afstemmen van vraag en aanbod van energie (groen gas, elektriciteit en warmte) door dorpen/energiecoöperaties, in combinatie met behoud en versterking van de kernwaarden;
- Zelfvoorzienende eilanden voor energie (elektriciteit, gas en warmte) op basis van duurzaam opgewekte brandstoffen volgens, in overeenstemming met het "Visiedocument duurzame Waddeneilanden", waarbij het Waddenfonds projecten wil ondersteunen die eraan bijdragen om deze ambitie in 2026 te realiseren;



- Versneld ontwikkelen en opschalen van technieken die elektriciteit uit water van de Waddenzee en de Noordzeekustzone van de eilanden (o.a. energiewinning uit getijde, golfslag en osmose) produceren, ook als economische kans voor het Waddengebied
- Energie uit water combineren met reductie zandsuppleties, vooroverwerking, mariene aquateelten en/of andere vormen van bij de natuurwaarden van de Waddenzee passend medegebruik;
- Stimuleren verduurzaming van energievoorziening in bestaande woningbouw in bebouwde omgeving in combinatie met energiebesparing en behoud en versterking van cultuurhistorische kwaliteiten van de bebouwde omgeving via innovatieve (pilot)projecten;
- Stimuleren fossielvrij maken van energievoorziening in de economische sectoren in combinatie met behoud en versterking van cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten via innovatieve (pilot)projecten.

Thema: Duurzame Waddenhavens

Gespecificeerde doelen

- Reduceren emissies NOx, CO2, So2, fijnstof, geluid en licht en reduceren warmtelozingen naar water en lucht;
- Stimuleren nuttig hergebruik afvalstoffen en beperken grondstofgebruik;
- Meer voor het Waddengebied kenmerkende natuur in de havens, ook voor de kleinere havens Met biodiversiteit wordt hier bedoeld onderwaternatuur maar ook bijvoorbeeld stroken op industrieterreinen (haven) of tijdelijke natuur op braakliggend terrein;
- Verminderen belasting natuur Waddenzee vanuit de havens en havengebonden activiteiten
- Bij fysieke ruimtelijke uitbreiding uitvoering op een wijze die een plus oplevert voor de natuur (building with nature);
- Verduurzaming logistieke en industriële processen/industrie in/bij havens (o.a. innovatieve projecten biobased, aquaculturen, (rest)stromen nuttig toepassen);
- Vergroenen en verduurzamen mobiliteit vanuit de havens en op de Waddenzee op basis van groene brandstoffen en voortstuwingstechnieken.

Thema: Duurzame Landbouw

Gespecificeerde doelen

- Het bevorderen van een duurzame landbouw die voorbereid is op toenemende verziltende omstandigheden, droogte en extremere regenval
- Verminderen van de emissies uit de landbouw die de ecologische kwaliteit van het Waddengebied en de Waddenzee verminderen (de Waddenzee via *Thema: Externe bedreigingen*). En verminderen van emissies uit de landbouw op kwetsbare natuurgebieden op de eilanden en in het kustgebied



- Een landbouw die bijdraagt aan Waddenspecifieke biodiversiteit
- Een kringlooplandbouw met benutten van bij voorkeur Waddenspecifieke reststromen (slib, algen en wieren, etc.)

Thema: Duurzame Visserij

Gespecificeerde doelen

- Flexibele wadvisserij(keten) die inspeelt op de seizoenseffecten van de Waddenzee en die past binnen de ecologische functies, ontwikkelingen en waarden van de Waddenzee;
- Verminderen van de ecologische impact van visserij op de Waddenzee;
- Opwaarderen en/of circulair benutten van (bij)producten en/of reststromen;
- Bevorderen van aquaculturen op land in kustzone met het oogmerk de ecologische druk in de Waddenzee te verminderen en/of de ecologische omstandigheden te verbeteren;
- Verduurzaming van bodemmosselzaadvisserij en/of mosselzaadininstallaties.

D. Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied

Thema: Duurzame Kennishuishouding

Gespecificeerde doelen

- Entameren van en coördinatie in kennisontwikkeling en -inzet kennisinstellingen en het bepalen van prioritaire kennisvragen;
- Ontsluiten en toepassen kennis voor beleid en beheer;
- Coördineren, integreren en rapporteren monitoringprogramma's;
- Actieve verspreiding kennis over Waddengebied;
- Invulling geven aan ontbrekende schakels in de evaluatie en monitoringssystematiek van het Waddenfonds.

Budget Lokale Innovaties (BLI)

Het Waddenfonds ondersteunt naast ontwikkelingen die op regionale schaal invloed hebben, ook kleinschalige, vernieuwende initiatieven die bijdragen aan de vitaliteit en de duurzaamheid van lokale gemeenschappen. De vitaliteit van lokale gemeenschappen en hun betrokkenheid bij het Waddengebied is van belang voor de duurzame economische ontwikkeling van het Waddengebied. Met het BLI biedt het Waddenfonds samenwerkingsverbanden van lokale initiatiefnemers de mogelijkheid om voor kleinschalige, vernieuwende initiatieven subsidie aan te vragen. Van bijdragen aan de vitaliteit en de duurzaamheid van lokale gemeenschappen is sprake als initiatieven op lokale schaal de kwaliteit van de leefomgeving versterken en tevens een impuls geven aan (verduurzaming van) economische activiteiten. Vooral (semi-)publieke en collectieve voorzieningen dragen bij aan behoud of versterking van de leefbaarheid. Initiatieven op dit vlak dragen bij aan gezamenlijkheid en aan het ontstaan van nieuwe netwerken of aan het versterken van bestaande netwerken.

Omdat er diverse (provinciale) programma's bestaan ter versterking van de leefbaarheid, is het BLI van het Waddenfonds niet bedoeld om de plaats in te nemen van regionale leefbaarheidsprogramma's.